

DOMMERFORENINGENS UTVALG FOR SIVILPROSESS

JUSTISDEPARTEMENTET	
25 AUG 2009	
SAKSNO.:	200903106
AVD/AVT/ABE:	LOV/ES/VIL
DOKNR.:	36 / SKKODE:

Oslo, 24. august 2009

Justisdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

ENDRINGER I REGLENE OM BEGRUNNELSE AV BESLUTNINGER OM Å NEKTE ANKER FREMMET – SIVILE SAKER

I høringsnotatet om endringer i reglene om begrunnelse av lagmannsrettens beslutninger om å nekte anker fremmet, reises det spørsmål om det bør innføres krav om begrunnelse for å nekte anker fremmet i sivile saker. Til dette spørsmål ønsker Dommerforeningens utvalg for sivilprosess – som består av høyesterettsdommer Jens Edvin A. Skoghøy, lagdommer Inger Marie Dons Jensen og tingrettsdommer Erik Stillum – å uttale:

Høyesterett skal i september 2009 behandle spørsmålet om hvorvidt den eksisterende silingsordning ved anke til lagmannsretten i sivile saker er i strid med Grunnloven § 88, og, for det tilfelle at den ikke er det, om Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 6 nr. 1 krever at lagmannsrettens beslutninger om å nekte slike anker fremmet må begrunnes. Etter vår oppfatning bør det imidlertid uavhengig av hva som måtte følge av Grunnloven og internasjonale menneskerettigheter, stilles krav om at ankenektelser må begrunnes.

Hvilke formål krav om begrunnelse av rettsavgjørelser skal ivareta, er gjennomgått i Rt. 2007 s. 521, Rt. 2008 s. 1764, HR-2009-1192-P og HR-2009-1480-U. I HR-2009-1480-U avsnitt 28 er disse formålene oppsummert slik:

”Kravet om begrunnelse av rettsavgjørelser har i hovedsak tre formål. For det første tar begrunnelseskravet sikte på å tvinge retten til å sette seg inn i saken og basere avgjørelsen på en reell og samvittighetsfull vurdering av de retts- og bevisspørsmål som saken reiser, og utelukke irrelevante hensyn (hensynet til å sikre en reell og samvittighetsfull vurdering). For det andre tar begrunnelseskravet sikte på å gjøre det mulig for en overordnet domstol å overprøve rettsanvendelsen (overprøvingshensynet). For det tredje skal begrunnelsen gi partene og allmennheten mulighet til å etterprøve den vurdering retten har foretatt (etterprøvbarhetshensynet).”

Disse hensynene gjør seg ikke bare gjeldende i straffesaker, men også i sivile saker. Når det nå er innført et krav om at beslutninger om å nekte anke fremmet til lagmannsretten i straffesaker må begrunnes, bør derfor det samme gjelde i sivile saker.

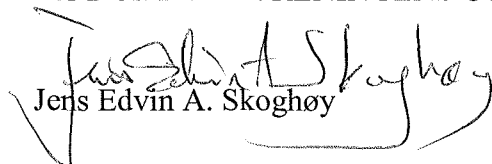
I forarbeidene til tvisteloven er det fremholdt at Høyesterett har som oppgave å sørge for rettsenhet, rettsavklaring og – i samspill med de lovgivende myndigheter – rettsutvikling. For at Høyesterett skal kunne fylle denne funksjonen, bør beslutninger av lagmannsretten om å nekte anker fremmet, ikke bare kunne påankes på grunn av feil ved saksbehandlingen, men også på grunn av feil ved rettsanvendelsen. Den eksisterende ordning med at det bare er lagmannsrettens saksbehandling som kan være ankegrunn, henger sammen med at nektelsesbeslutninger forutsettes å være ubegrunnede. Dersom det blir innført et krav om at nektelsesbeslutninger må begrunnes, vil Høyesterett ha et godt grunnlag for også å kunne prøve lagmannsrettens rettsanvendelse, dvs. om det er klart at en anke over tingrettens rettsanvendelse ikke vil føre frem. Derimot ser vi ikke tilstrekkelig grunn til at Høyesteretts overprøving av nektelsesbeslutninger også skal gjelde bevisbedømmelsen. Høyesterett forutsettes først og fremst å være en prejudikatdomstol. Bevisbedømmelsen i nektelsesbeslutninger av lagmannsretten bør etter vår oppfatning bare kunne overprøves av Høyesterett innenfor rammen av det som går inn under feil ved saksbehandlingen.

Selv om det faller utenfor fagkretsen for Dommerforeningens utvalg for sivilprosess, finner vi for sammenhengens skyld grunn til å påpeke at Høyesterett etter vårt syn også ved overprøving av nektelsesbeslutninger av lagmannsretten i straffesaker bør kunne prøve lovanvendelsen. Det finnes en rekke eksempler på at lagmannsretten uriktig har nektet lovanvendelsesanker fremmet. Som tilfeldig valgte eksempler kan nevnes Rt. 2004 side 1291, 2006 side 140, 2007 side 973 og Høyesteretts dom 27. mars 2009 (HR-2009-703-A). I disse tilfellene kom sakene til Høyesterett fordi lagmannsretten tillot straffutmålingsanken fremmet. Av hensyn til Høyesteretts ansvar for rettsanvendelsen er det uheldig at rettsanvendelsen i nektelsesbeslutninger av lagmannsretten skal være unndratt Høyesteretts overprøvingskompetanse. Dette kan også ha en side mot Grunnloven § 88, jf. Rt. 1980 s. 52 på s. 58, men dette går vi ikke inn på.

Da departementet i sitt høringsbrev ikke har tatt opp spørsmålet om utvidelse av Høyesteretts kompetanse, bør det imidlertid ikke fremsettes noe lovproposisjon om dette uten at det først har vært vurdert av departementet i et nytt høringsnotat og sendt ut på høring.

Oslo, 24. august 2009

For DOMMERFORENINGENS UTVALG FOR SIVILPROSESS


Jens Edvin A. Skoghøy

Gjenpart: Den norske dommerforening, Norges Juristforbund,
Kristian Augusts gt. 9, 0164 Oslo

Norges Høyesterett, Postboks 8016 Dep., 0030 Oslo.